

มาตรการในการควบคุมการนำเข้าสินค้าต้องห้ามต้องจำกัดตามกฎหมายศุลกากร¹

รัชต์กิจ ฝ่าหาผล²

จากการศึกษามาตรการในการควบคุมการนำเข้าสินค้าต้องห้ามต้องจำกัดตามกฎหมายศุลกากรฉบับปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 พบว่า มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติหลายมาตราที่เกี่ยวกับของต้องจำกัดให้แตกต่างออกไปจากพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ายังมีสภาพปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง โดยสามารถแยกสภาพปัญหาดังกล่าวออกได้เป็น 3 ประเด็นปัญหา ดังนี้

1. ปัญหาสภาพปัญหาของบทนิยามและบทกำหนดโทษเกี่ยวกับ “ของต้องจำกัด” ซึ่งมาตรา 4 ให้หมายความว่า “ของที่มีกฎหมายกำหนดว่าหากจะมีการนำเข้ามาในหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรหรือนำผ่านราชอาณาจักรจะต้องได้รับอนุญาตหรือปฏิบัติให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ซึ่งการให้คำนิยามเช่นนี้หากกล่าวถึงเฉพาะการนำเข้าสินค้า จะสามารถเห็นได้ว่าของต้องจำกัดนั้น มีความหมายแบ่งออกได้เป็น 2 กรณี กรณีแรกคือของที่จะต้องได้รับอนุญาตในการนำเข้า ส่วนกรณีที่สองคือของที่จะต้องปฏิบัติให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายในการนำเข้า แต่พระราชบัญญัติศุลกากรกลับกำหนดให้การกระทำที่เป็นการหลีกเลี่ยงข้อจำกัดทั้งสองกรณี ถือเป็นความผิดตามกฎหมายศุลกากรในบทมาตราเดียวกันคือเป็นความผิดตามมาตรา 244 มีบทระวางโทษจำคุกสูงถึง 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 5 แสนบาท ทั้งสองกรณี

2. สภาพปัญหาการเปรียบเทียบงดการฟ้องร้องคดีความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อห้ามข้อจำกัดกรณีที่ผู้นำของเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่มีใบอนุญาตให้นำเข้า หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสินค้านั้นนั้น ไม่อนุญาตให้นำเข้ามาในราชอาณาจักร กฎหมายศุลกากร มาตรา 244 ประกอบมาตรา 4 ถือเป็นความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อจำกัด ซึ่งหากผู้นำเข้าประสงค์จะทำความตกลงระงับคดีในชั้นศุลกากร เพื่อไม่ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาล ตามมาตรา 256 หรือมาตรา 257 มีเกณฑ์ในการเปรียบเทียบระงับคดีให้ผู้นำเข้าของกลางให้เป็นของแผ่นดินเท่านั้น ซึ่งมีปัญหาในกรณีที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับของนั้นได้พิจารณาแล้วมีคำสั่งให้ส่งสินค้ากลับออกนอกราชอาณาจักร เนื่องจากเป็นสินค้าที่อันตรายต่อสิ่งแวดล้อมหากเก็บหรือทำลายภายในประเทศ เช่น สินค้าที่มีโรคราบศัตรู ตามพระราชบัญญัติโรคราบศัตรู พ.ศ. 2558 เป็นต้น

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง มาตรการในการควบคุมการนำเข้าสินค้าต้องห้ามต้องจำกัดตามกฎหมายศุลกากร โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์สุชสมัย สุทธิบดี และคณะกรรมการสอบคือ ศาสตราจารย์พิเศษปัญญา สุทธิบดี และ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนียผล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้นำของเจ้าที่ประสงค์จะระงับคดีในชั้นศาลการจึงไม่สามารถส่งสินค้ากลับออกนอกราชอาณาจักรตามคำสั่งของเจ้าพนักงานปลุสตัวได้เพราะต้องยกของกลางให้เป็นของแผ่นดินเพื่อระงับคดี

3. ปัญหามาตรการควบคุมของต้องกักตุนที่นำเข้าเก็บในเขตปลอดอากร ตามมาตรา 152 ที่กำหนดให้ของที่นำเข้าไปในเขตปลอดอากรบางพื้นที่ได้รับการยกเว้นไม่อยู่ภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการนำเข้า เช่น พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติอาหารและยา พ.ศ. 2522 ดังนั้น หากผู้ประกอบการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเข้าไปในเขตปลอดอากรในพื้นที่ที่กำหนดเพื่อผลิต ผสม ประกอบ บรรจุ เพื่อการส่งออก สามารถนำเข้าสินค้าไปในเขตปลอดอากรนั้นได้เลยโดยไม่ต้องขออนุญาตจากหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการควบคุมการนำเข้าสินค้าต่าง ๆ ไม่ต้องผ่านการตรวจสอบคุณภาพ โรคระบาด ศัตรูพืชใด ๆ ทั้งสิ้น จึงไม่อยู่ภายใต้การตรวจสอบโรค ไม่อยู่ภายใต้การตรวจสอบสารเคมี หรือการตรวจสอบอันตรายที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้สินค้าไม่ว่าจะมีสภาพหรือลักษณะเช่นใด สามารถนำเข้าเก็บในเขตปลอดอากรได้โดยไม่ถูกตรวจสอบ และไม่ได้มีบทบัญญัติข้อยกเว้นสำหรับการตรวจสอบแต่อย่างใด

จากการศึกษามาตรการในการควบคุมการนำเข้าสินค้าต้องห้ามต้องกักตุนตามกฎหมายศุลกากร ผู้ศึกษาพบว่ามิข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สำหรับประเด็นปัญหาเรื่องความไม่เหมาะสมของบทนิยามคำว่า “ของต้องกักตุน” และโทษของการฝ่าฝืนมาตรการควบคุมการนำเข้าสินค้าต้องกักตุนนั้น ควรต้องแก้ไขบทนิยามคำว่า “ของต้องกักตุน” ให้หมายความว่าถึงเพียงของที่ต้องขออนุญาตหรือของที่ต้องได้รับอนุญาตในการนำเข้าเท่านั้น โดยไม่รวมของที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายกำหนด ดังนั้นของที่กฎหมายได้กำหนดมาตรการในการนำเข้าต่าง ๆ ที่ไม่ใช่การอนุญาตให้นำเข้า จะไม่อยู่ภายใต้บทนิยามคำว่าของต้องกักตุน และไม่เป็นความผิดตามมาตรา 244 ที่มีระวางโทษจำคุกสูงถึง 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท แต่เมื่อไม่ใช่ของต้องกักตุนแล้วการฝ่าฝืนมาตรการในการนำเข้าตามที่กฎหมายต่าง ๆ ได้กำหนดไว้นั้น ก็ควรบัญญัติเพิ่มเป็นบทความผิดอีกบทหนึ่งแยกออกมาต่างหากจากมาตรา 244 ซึ่งให้เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยเรื่องของการฝ่าฝืนเงื่อนไขหรือมาตรการในการนำเข้าตามที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ โดยให้มีบทกำหนดโทษสำหรับการฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้น้อยกว่าระวางโทษตามมาตรา 244 โดยอาจให้มีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับเป็นเงินไม่เกิน 250,000 บาท เป็นต้น

2. ปัญหาการระงับคดีตามกฎหมายศุลกากรในเรื่องของต้องกักตุน ควรแก้ไขเกณฑ์การเปรียบเทียบองค์การฟ้องร้องตามประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากร พ.ศ. 2560 หมวด 7 ส่วนที่ 04 บทที่ 02 ข้อที่ 01 ข้อ (43) ข้อ 2 (2) โดยเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบระดับคดีสำหรับกรณีที่หน่วยงานราชการผู้มีหน้าที่ในการออกใบอนุญาตได้สั่งให้ส่งออกสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักร ให้กรมศุลกากรสามารถเปรียบเทียบระดับคดีในชั้นศาลการได้โดยให้ทางเลือกแก่พนักงานศุลกากรในการสั่งคดีให้ยกของกลางให้เป็นของแผ่นดิน หรือสั่งให้ส่งสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักรและปรับผู้กระทำความผิดด้วยเพื่อเป็นการลงโทษ

แทนการยกของกลางให้เป็นของแผ่นดิน เป็นการเพิ่มเติมอำนาจของพนักงานตุลาการในการใช้ดุลพินิจ
 สั่งคดีให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริงที่แตกต่างกัน

3. ปัญหามาตรการควบคุมของต้องจำกัดที่นำเข้าเก็บในเขตปลอดอากร เห็นควรแก้ไขบทบัญญัติ
 มาตรา 152 ให้มีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้นจากเดิมที่มีการยกเว้นให้ของที่นำเข้าไปในเขตปลอดอากรไม่อยู่
 ภายใต้บังคับของกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมการนำเข้ามาในราชอาณาจักร การส่งออกไป
 นอกราชอาณาจักร การครอบครองหรือการใช้ประโยชน์ซึ่งของดังกล่าว ควรให้เพิ่มข้อยกเว้นว่า ในกรณี
 มีเหตุจำเป็นเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นต่อสังคมหรือสิ่งแวดล้อมบริเวณใกล้เคียงเขตปลอด
 อากร หรือต่อสังคมส่วนรวม ให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตามกฎหมายสามารถใช้มาตรการในการตรวจสอบ
 สินค้าและควบคุมสินค้าได้เท่าที่จำเป็น

เอกสารอ้างอิง

ชูชาติ อัสวโรจน์. รวมกฎหมายศุลกากรและกฎหมายพิกัดอัตราศุลกากร พร้อมคำอธิบาย. พิมพ์ครั้งที่ 1.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2549.

มานิช รอดสม. ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายศุลกากรและกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร. พิมพ์ครั้งที่ 6.

กรุงเทพฯ , 2561.